

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ondřeje Mráky a soudkyň Michaely Bejčkové a Sylvie Šiškeové v právní věci žalobce: **P. N.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 12. 8. 2020, čj. 10.01-000424/20-004, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 24. 11. 2020, čj. 11 A 93/2020-20,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce **se zamítá.**
- II. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 24. 11. 2020, čj. 11 A 93/2020-20, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 12. 8. 2020 nevyhověla žádosti žalobce o určení advokáta k poskytnutí právní služby podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii. Žalobce se domáhal určení advokáta k zastoupení v řízení před Ústavním soudem ve věci vedené pod sp. zn. IV. ÚS 1909/20. Žalovaná uvedla, že žádosti žalobce nevyhověla, neboť žalobce zneužívá právo na bezplatnou právní pomoc podle § 18c zákona o advokacii.

[2] Proti rozhodnutí žalované podal žalobce žalobu k městskému soudu a současně požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. V záhlaví označeným usnesením městský soud žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků a zamítl žalobcův návrh na ustanovení zástupce. Vycházel z toho, že v období od září 2019 do září 2020 žalobce u městského soudu podal celkem čtyři žaloby směřující proti rozhodnutí žalované ve věci neustanovení advokáta k poskytnutí právní pomoci, obdobnou žalobu podal k městskému soudu rovněž v roce 2018. Dále městský soud uvedl, že žalobce podal u žalované celkem 46 žádostí o určení advokáta; vyhověno bylo pouze 25 žádostem. Procesní aktivita žalobce se proto podle městského soudu jeví spíše jako neuvážené nadužívání

institutu osvobození od soudních poplatků k tomu, aby bezplatně vedl spory podle své libosti (srov. rozsudky NSS ze dne 26. 10. 2011, čj. 7 As 101/2011-66, a ze dne 10. 4. 2019, čj. 2 As 91/2019-14). Městský soud proto dospěl k závěru, že v projednávané věci je namíste nepřiznat žalobci dobrodiní osvobození od soudních poplatků.

[3] Žalobce (stěžovatel) napadl usnesení městského soudu kasační stížností. Stěžovatel uvedl, že je stíhán za trestný čin vraždy a není spokojen s prací *ex offio* advokáta – Mgr. Františka Stratila, jehož práci musí zastávat jiní advokáti. Pokud stěžovatel podal v posledních deseti letech 46 žádostí o určení advokáta k žalované a v 25 případech mu bylo vyhověno, nemůže se jednat o zneužívání práva. Podle stěžovatele však žalovaná především zneužívá svou moc a zatím nevyhověla žádné jeho stížnosti na Mgr. Stratila. Podle stěžovatelova názoru rovněž trestnímu soudu vyhovuje pasivita jeho obhájce. Stěžovatel popsal, že 11 let trvající trestní stíhání z něj udělalo nemajetného člověka. Pokud se chce bránit proti úkonům státních orgánů, mnohdy se ochrany nedomůže, pokud není zastoupen advokátem. Stěžovateli proto nezbyvá nic jiného než žádat žalovanou o určení advokáta. Stěžovatel dále vysvětlil, proč se domnívá, že odkaz na rozsudek NSS ze dne 10. 4. 2019, čj. 2 As 91/2019-14, je na projednávanou věc nepřiléhavý.

[4] Stěžovatel navrhl, aby NSS napadené usnesení zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení. Současně požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce k doplnění kasační stížnosti.

[5] Ke stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti NSS uvádí, že v této věci (kasační stížnost proti rozhodnutí městského soudu o neosvobození od soudních poplatků a neustanovení advokáta) nevzniká stěžovateli ani poplatková povinnost, ani povinnost být zastoupen advokátem podle § 105 odst. 2 s. ř. s. (usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS, body 30-31).

[6] Přestože zastoupení není v dané věci povinné, stěžovatel o ustanovení zástupce požádal a NSS musel o tomto návrhu rozhodnout. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. se pro rozhodnutí o ustanovení zástupce vyžaduje kumulativní naplnění dvou podmínek, a to jednak splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, jednak též nezbytná potřeba takového zastoupení k ochraně práv účastníka řízení. NSS neshledal především splnění druhé nutné podmínky pro ustanovení zástupce. Kasační stížnost má požadované základní náležitosti; je z ní zřejmé, čeho se stěžovatel domáhá a z jakých důvodů. V projednávané věci se navíc nejedná o posouzení komplikované otázky. O této otázce může NSS rozhodnout již na základě podané kasační stížnosti a podkladů obsažených ve spise městského soudu, aniž by bylo třeba za tímto účelem stěžovateli ustanovovat zástupce. Za této situace tedy NSS návrh na ustanovení zástupce výrokem I zamítl.

[7] NSS proto nic nebrání v tom, aby posoudil důvody kasační stížnosti.

[8] Kasační stížnost je důvodná.

[9] NSS konstatuje, že „osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím chudým osobám vést bezplatně spory podle své libosti“ (rozsudek ze dne

pokračování

26. 10. 2011, čj. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS). I pokud je účastník řízení nemajetný a zásadně by bylo namístě jej osvobodit od soudních poplatků, může soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporů, které účastník vede.

[10] V projednávaném případě městský soud nevyhověl žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce s ohledem na množství žádostí, které stěžovatel podává k žalované na určení advokáta a množství žalob podané stěžovatelem proti rozhodnutí žalované k městskému soudu. Městský soud tedy nevyhověl žádostem stěžovatele *a priori* z důvodu počtu jím podaných žádostí a žalob v obdobných věcech. Uvedený postup nemůže podle NSS bez dalšího obstát. Samotný počet podaných žádostí a žalob nemůže být sám o sobě důvodem pro nevyhovění žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Soud je povinen přihlédnout především k tomu, jakou povahu má vedený spor, pro nějž stěžovatel žádá žalovanou o určení advokáta k poskytnutí právní služby. Je rovněž vhodné posoudit, v jakém období byly tyto žádosti (žaloby) podány, v kolika případech byl stěžovatel úspěšný atd. Takové úvahy v napadeném usnesení chybí. Městský soud rozhodl pouze paušálně s ohledem na počet stěžovatelových žádostí a žalob. NSS proto napadené usnesení zrušil. V dalším řízení bude městský soud povinen přihlédnout k individuálním okolnostem případu stěžovatele a své závěry dostatečně odůvodnit.

[11] NSS poznamenává, že si je vědom případů, kdy krajský soud, resp. městský soud nevyhověl žádostem o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce s ohledem na počet vedených sporů. K tomu ovšem vždy přistoupily další okolnosti, např. jakým způsobem ten který žalobce vyvolává a vede soudní spory, to, co je podstatou těchto sporů, sériová a stereotypní argumentace atd. (viz např. rozsudky NSS ze dne 16. 10. 2020, čj. 2 As 331/2020-10, či ze dne 10. 11. 2020, čj. 10 As 296/2020-12).

[12] Z uvedených důvodů dospěl NSS k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto usnesení městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.). V něm je městský soud vázán právním názorem vysloveným NSS v rušícím rozhodnutí (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[13] V novém rozhodnutí rozhodne městský soud rovněž o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. února 2021

Ondřej Mrákota
předseda senátu

